

Oversigt over større vandløbsrelaterede opgaver og projekter – status pr. 27. august 2018

Se Note		
A1	Tinglev Mose - erstatningssager	I gang, besluttet, del af anlægssag
A2	Ravsted vinterokkersø: omløbsstryg, brinksikring, sandfang – undersøgelser og anlæg	I gang
A3	Proces med henblik på eventuel regulering af Søderup Å – første etape	Besluttet, TMU
A4	Nedsivning ved Valmont – forundersøgelser mv. (ikke anlæg)	Besluttet, TMU / formandskab
A5	Regulativer for vandløbssystem opstrøms pumpestationen Dronning Margrethesvej	Besluttet, del af anlægssag
A6	Politisk møde med Tønder Kommune	Besluttet, TMU
A7	Lundbæk - dialog med Tsunamigruppen, etablering af sandfang og aftaler om fældning af træer	Fra besigtigelsestur, TMU
A8	Vandløbsvurderinger af markvandingstilladelser	TMU orienteret
A9	Slotsvandmølle – vandforsyning, reguleringssag	Besluttet, TMU
A10	Vildsvinehegn – placering og erstatningsspørgsmål	TMU orienteret
A11	Bønderkobbel Bæk, nyt regulativ	Besluttet TMU, sidste periode
A12	Søderup Okkersø, evaluering	Stillet i udsigt, bl.a. af tidligere formand
A13	Fællesregulativ	Besluttet TMU, 2013
A14	St. Jyndeved – håndhævelse af overholdelse, behandling af ansøgning om vandindvinding	Fra besigtigelsestur, TMU
A15	St. Jyndeved - passageprojekt	Besluttet ifm. anlæg
A16	Rens – opstrøms stryg, regulering	Fra besigtigelsestur, TMU

Større opgaver, som endnu ikke har været politisk behandlet

Se Note		
B1	Behandling af ansøgninger vedr. vandindvinding til erhvervsprojekter samt monitorering af vandstand i vandløb ved Kassø	I gang
B2	Tinglev Mose – fysisk eller retslig lovliggørelse	Forberedt
B3	Klima/vandløbssamarbejde Vidå	I gang
B4	Dialog med lodsejere ved Loddenhøj vedr. oversvømmelser	I gang
B5	Reguleringssager om renovering af rørlægnigner	I gang i lille omfang
B6	Opgaver i medfør af oversvømmelsesberedskabsplan	I gang
B7	Opfølgning på vandløbsdialogmøder	I gang
B8	Vandløb ved Noldevej	Stand by
B9	Overskridelse af bræmme ved byggeri på Hermesvej, Padborg	Ikke startet
B10	Udarbejdelse af oversigt over nødvendige regulativrevisioner	Ikke startet
B11	Udarbejdelse af et digitalt datagrundlag	Startet som pilotforsøg

Note A1 Tinglev Mose – erstatningssager

Der er to åbne erstatningssager vedr. naturgenopretningsprojektet Tinglev Mose (jf. tidligere orientering).

Udfordringen er, at der er tale om et projekt, der ligger langt tilbage, der er tale om et stort område og en kompleks hydrologi. Den sagsbehandler, der kendte til området, er gået på pension. Der er koblet rådgivere på opgaven, men det er stadig nødvendigt, at der er medarbejdere i afdelingen, der kender til området, til sagerne og til de særlige udfordringer.

Note A2 Ravsted vinterokkersø: omløbsstryg, brinksikring, sandfang – undersøgelser og anlæg

På besigtigelsesturen med TMU i foråret 2018 gjorde lodejerne opmærksomme på, at der var forsømt at etablere et omløbsstryg for okkersøen (del af tilladelsen for projektet i amtets tid), samt at der oplevedes problemer med ophobning af slam.

Der er gennemført forundersøgelser og fundet finansiering til at anlægge omløbet, brinksikring og sandfang.

Projektet skal gennemføres og evalueres/følges.

Note A3 Proces med henblik på eventuel regulering af Søderup Å – første etape

Der har været mange henvendelser fra specielt én lodsejer omkring Søderup Å og der er ønsket en proces/udredning af en evt. regulering. TMU har efter oplæg fra forvaltningen besluttet en proces, som skal startes op med indhentning af ideer og oplysninger inden egentlig skitseprojektering. Der skal afholdes møder og input skal samles, således der kan bestilles en rådgiver til skitseprojekt. Det er pt. ret uklart, hvem i området, der oplever hvilken type problemer og i hvor stort omfang.

Erfaringer fra fx udviklingsplaner for mindre byer viser, at denne type inddragelsesprocesser er meget ressourcekrævende.

Opgaven er relateret til "Nedsivning ved Valmont" og skal sandsynligvis kobles sammen med denne.

Note A4 Nedsivning ved Valmont – forundersøgelser mv. (ikke anlæg)

I den østlige side af virksomhedens matrikel ved Hjordkær er der et nedsivningsbassin, hvor vandet fra et vandløb fra øst nedsiver. Det vand, som ikke kan nedsives, pumpes over til en vejgrøft og derfra til et sydligt beliggende vandløb. Løsningen er på flere måder utilstrækkeligt og der skal derfor findes en anden løsning. Der arbejdes pt. sammen med Valmont og rådgiver på afdækning af andre / bedre nedsivningsmuligheder.

Note A5 Regulativer for vandløbssystem opstrøms pumpestationen Dronning Margrethesvej

Pumpestationen ved Dronning Margrethesvej samler drænvand og overfladevand fra området opstrøms pumpen og pumper det til Mølleåen. Pumpen er blevet renoveret (anlægsprojekt). Som del af anlægsprojektet skal der udarbejdes regulativer for de opstrøms beliggende grøfter/vandløb. Disse har aldrig været udarbejdet.

Note A6 Politisk møde med Tønder Kommune

Sønderjyske Vandløb har på det årlige dialogmøde med TMU ønsket, at der afholdes en vandløbskonference sammen med Tønder Kommune. TMU har på mødet den

16.5.2018 besluttet, at Teknik- og Miljøudvalgets formand og næstformand afsøger mulighederne for et fællesmøde med Tønder Kommunes Teknik- og Miljøudvalg. Det skal afklares, hvad mødets form og indhold skal være og mødet skal arrangeres.

Note A7 Lundbæk – dialog med Tsunamigruppen, etablering af sandfang og aftaler om fældning af træer

Tsunamigruppen har ved flere lejligheder, fx på dialogmøde mellem Sønderjyske Vandløb og TMU samt TMUs besigtigelsestur i foråret henvendt sig, idet man mener, at Lundbæk ikke overholder regulativet, at der står for mange træer langs brinkerne og man mener, at grødeskæring med le ikke er hensigtsmæssigt. Forvaltningen har sammen med lodsejerrepræsentanter gennemgået de ønskede strækninger og det er konstateret, at regulativet er overholdt. Der gennemføres i år forsøgsvis grødeskæring med mejekurv, men dette er ikke ubetinget uproblematisk. Det er foreslået at etablere sandfang, som tømmes af lodsejere. Dette kræver reguleringssag. Det har endnu ikke været muligt at indgå aftaler om træfældning med lodsejerne.

Note A8 Vandløbsvurderinger af markvandingstilladelser

I forbindelse med, at der nu er taget hul på behandling af de udløbne markvandingstilladelser, er det nødvendigt at foretage en vandløbsmæssig vurdering i alle de sager, hvor beregningsprogrammet BEST forudsiger en for stor påvirkning af vandføringen i et vandløb. Specielt i opstartsfasen er denne opgave meget ressourcekrævende, da modellen fra BEST skal holdes op imod lokale observationer og der skal udarbejdes juridisk korrekte og forståelige tekster. Efter fastsættelse af en administrationspraksis, hvor påvirkningen beregnes ud fra de tilladte mængder i stedet for aktuel indvinding, skal hovedparten af ansøgningerne vurderes nærmere af vandløbsgruppen.

Note A9 Slotsvandmølle – vandforsyning

Der er indgivet en fondsansøgning sammen med Byhistorisk Forening, hvori det forudsættes, at kommunen bidrager med 0,5 mio. kr. i anlægsudgifter samt de løbende udgifter til pumpning af vand, således at slotsvandmøllens møllehjul kan forsynes med vand. Såfremt der bevilliges kommunale anlægsmidler og fondsmidler, skal der gennemføres en reguleringssag og et anlæg.

Note A10 Vildsvinehegn – placering og erstatningsspørgsmål

Naturstyrelsen er i gang med at anlægge et vildsvinehegn langs den dansk-tyske grænse. I den forbindelse er der sket en principiel afklaring af linjeføringen. Den helt endelige præcise placering er dog endnu ikke afklaret og det er kommunens opgave at søge at sikre, at hegnet ikke beskadiger vandløbene samt ikke påfører kommunen økonomiske ulemper ved vandløbsvedligeholdelsen. Staten er indstillet på at kompensere for dokumenterede ulemper / meromkostninger. Der udestår opgaver med at forhandle den endelige placering af hegnet (afstand fra kronekant) og erstatningsstørrelsen, herunder dokumentationsmetoden, med staten.

Note A11 Bønderkobbøl Bæk, nyt regulativ

Bønderkobbøl Bæk er et mindre vandløb i Årup Skov ved Aabenraa. Det gældende regulativ er åbenlyst forkert, idet vandløbet dels ligger dybere, dels er meget mere slynget og 560 meter længere end det vandløb, som regulativet beskriver. I 2015 ansøgte lodsejeren i vandløbets øverste afsnit om regulering for at bringe regulativet i overensstemmelse med virkeligheden og genskabe den tidligere afvanding i Bønderkobbøl Bæk.

Senere opstod der ønske om uddybning, hvilket ikke kunne imødekommes i fuldt omfang pga. naturbeskyttede arealer.

Der blev i 2016 udarbejdet et reguleringsprojekt for den øverste vandløbsstrækning, som omfatter mindre fysiske ændringer i vandløbet. Afgørelsen er blevet påklaget og er hjemvist til fornyet behandling i kommunen. Det er klagenævnets vurdering, at kommunen ikke i tilstrækkelig grad har sikret, at der ikke sker en forringelse af de tilstødende arealer, der er beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3.

Den påbegyndte sag bør færdiggøres og regulativet for den resterende vandløbsstrækning ligeledes revideres.

Note A12 Søderup Okkersø, evaluering

Søderup Okkersø er etableret af Sønderjyllands Amt. Kommunen har over en årrække modtaget klager over tilbagestuvning fra søen.

Søen er blevet rensat op i 2015.

Sideløbende er der sat en projektevaluering i gang. En ny beregning på baggrund af den faktiske udformning af søen, har bekræftet, at afvandingsforholdene svarer til projektbeskrivelsen. Kommunen har efterfølgende foretaget kontrolmålinger af vandstanden og vandføringen. De stemmer umiddelbart overens med forventningerne. Der mangler en endelig afrapportering og eventuel udarbejdelse af en egentlig afgørelse om, at forholdene svarer til projektbeskrivelsen. Det kunne desuden være nyttigt med en regulativkontrol / revision, således at okkersøen bliver en del af det egentlige regulativ (pt er det "kun" et bilag i form af projektbeskrivelsen) og faktuelle fejl i regulativet udbedres. Det ændrer ikke på retsstatus, men vil gøre forholdene nemmere at gennemskue for lodsejere.

Note A13 Fællesregulativ

Teknik- og Miljøudvalget besluttede i december 2013, at der skulle udarbejdes et fællesregulativ for alle offentlige vandløb i kommunen. Et fællesregulativ omfatter alle generelle vedligeholdelsesbestemmelser som f.eks. grødeskæringsterminer, arbejdsbredder og bevoksninger langs vandløbet. Bestemmelser for fx det enkelte vandløbs skikkelse er ikke berørt af et fællesregulativ.

Processen har været væsentlig mere omfattende end oprindeligt antaget. I forbindelse med den offentlige høring og et afholdt møde er der indkommet høringssvar, som det indtil nu ikke har været muligt at samle til en regulativtekst, der kunne få politisk opbakning.

Processen bør genstartes med afklaring af de politiske rammer og fornyet/udvidet interessentinddragelse, som der skal afsættes god tid til.

Note A14 St. Jynde vad – håndhævelse af overholdelse, behandling af ansøgning om vandindvinding

Ved opstemningen for vandmøllen i St. Jynde vad er der siden den nuværende ejers overtagelse jævnligt konstateret, at de regulativmæssige koter for opstemningen ikke er overholdt. Det har bl.a. medført strakspåbud og selvhjælpshandlinger, samt øget fokus på overvågning af vandstanden. Det er en ressourcekrævende situation.

Sideløbende skal ejers ansøgning om fornyelse af vandindvinding behandles. Med de nye vandplaner og retningslinjer for vandindvindinger fra opstemninger i den forbindelse, kan det ikke forventes, at der gives tilladelse til det ansøgte. Der skal træffes afgørelse i sagen.

Note A15 St. Jynde vad – passageprojekt

Stemmeværket ved St. Jynde vad udgør den væsentligste faunaspærring i kommunens vandløb, især for fiskearten snæbel. Et passageprojekt er det vandplansprojekt i kommunen, som vil have størst effekt for vandløbenes målopfyldelse.

Der er gennemført en forundersøgelse, men der har indtil nu ikke kunne opnås enighed med lodsejerne om gennemførelse af projektet.

Note A16 Rens – opstrøms stryg, regulering

Ved TMUs besigtigelse i foråret er der fra lodsejerside gjort opmærksom på, at der opleves problemer med for høj vandstand opstrøms det stenstryg, der blev etableret ifm. snæbelprojektet, gennemført af daværende Skov- og Naturstyrelsen.

Der har tidligere været henvendelser herom til staten og til kommunen. Én lodsejer har direkte forespurgt hos kommunen, om det er muligt at gennemføre en regulering for at rette op på forholdene.

Skov- og Naturstyrelsen har tidligere foretaget en projektkontrol, hvor de konkluderede, at projektet levede op til den oprindelige projektbeskrivelse.

Status er pt., at det er sandsynligt, at der kan gennemføres en regulering ved at tilpasse indløbet i stryget med et dobbeltprofil, og det er forvaltningens vurdering, at en regulering muligvis kan forbedre forholdene opstrøms stryget (dog ikke nedstrøms). Der er dog ingen offentlig myndighed, der pt. har pligt til at gennemføre en regulering.

Sagen bør afsluttes ved, at der tages stilling til, hvorvidt kommunen ønsker at iværksætte og/eller finansiere et reguleringsprojekt, så lodsejeren kan få et endeligt svar.

B1 Behandling af ansøgninger vedr. vandindvinding til erhvervsprojekter samt monitorering af vandstand i vandløb ved Kassø

Etablering af de to datacentre omfatter væsentlige opgaver ift. vandindvinding og overfladevandshåndtering. Stor vandindvinding og håndtering af overfladevand fra store arealer påvirker på hver deres måde vandløbene og dermed afvandingsforholdene i området, og der skal ske en koordineret sagsbehandling både af datacenterområderne og de landbrug, der er i lokalområdet.

B2 Tinglev Mose – fysisk eller retslig lovliggørelse

I forbindelse med kontrolopmålinger og -beregninger i Tinglev Mose, har konsulenterne gjort opmærksom på, at der er væsentlige udfordringer med regulativerne. Regulativerne er ikke bragt i overensstemmelse med tilstanden efter gennemførelse af projektet. Der er desuden ikke i tilstrækkelig grad indarbejdet krav til vedligeholdelse og til vandafledningsevnen. Derudover er det blevet tydeligt, at der er visse vandløb i området, hvor der sker utilsigtet opstuvning (dog ikke der, hvor der er erstatningssager). Her bør opstuvningen/bundopbygning stoppes og gerne også føres tilbage til projekttilstanden. Dette kræver dog flere tilladelser, da området både er Natura 2000-område og beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3.

Der bør findes en varig løsning for forholdene, men processen er ressourcekrævende, se også note A1.

B3 Klima/vandløbssamarbejde Vidå

Tønder Kommune har inviteret Aabenraa Kommune til at deltage i et klima-/vandløbsprojekt for Vidå. Projektet er en udløber af det fondsfinansierede projekt Tøndermarsk Initiativet. Tønder regner med at ansøge om EU-Life-midler til Vidå-projektet.

Forvaltningen har indtil videre meldt positivt tilbage. Deltagelsen er pt. beskrevet som bidrag i form af erfaringsudveksling mv. En nærmere afklaring afventer.

B4 Dialog med lodsejere ved Loddenhøj vedr. oversvømmelser

Kommunen har fået en henvendelse fra sommerhusejere ved Loddenhøj vedr. oversvømmelser. Den efterfølgende dialog har afdækket, at der er tale om en kompleks problemstilling, og en samlet løsning ligger ikke lige for. Der er muligvis også en sammenhæng med regnvandsafledning, som Arwos står for.

Problemstillingen bør udredes helt, således at der kan findes en løsning, herunder skal en evt. rolle fra Arwos' og kommunens side afklares.

B5 Reguleringsager om reovering af rørlægninger

De fleste af de rørlagte vandløb i kommunen er rørlagt for mere end 50 år siden. Dengang var de landmænd, hvis jord afvandedes af de nu rørlagte vandløb, som stod for betaling af rørlægningerne.

Det er kommunens opgave at vedligeholde rørene (offentlige vandløb), men når et rør er udtjent, skal der gennemføres en fornyet rørlægning, som betragtes som regulering jf. Vandløbsloven. I disse tilfælde fordeles omkostningerne efter nytteprincippet.

Kommunen har endnu ikke stor erfaring med denne type sager, men der vil komme en hel del i de kommende år, da rørene er ved at have nået deres levetid.

Sagerne er ressourcekrævende, da alle lodsejere med nytteværdi (afvanding) skal inddrages, og mange af dem ved i dag ikke, at de har en økonomisk forpligtigelse i forhold til et rørlagt vandløb. Kommunen skal i sidste ende træffe afgørelse om fordeling af omkostningerne, såfremt der ikke er opnået enighed. Fordelingen kan indbringes for Taksationskommissionen.

På grund af manglende tid hos sagsbehandlerne, løses en del af observerede rørsammenbrud med "lappeløsninger", selv om vi har en begrundet mistanke om, at der bør ske en grundlæggende reovering.

B6 Opgaver i medfør af oversvømmelsesberedskabsplan

Efter de seneste års oversvømmelser og "nærved" oversvømmelser i Aabenraa by, har forvaltningen sammen med Brand og Redning Sønderjylland arbejdet med en beredskabsplan for oversvømmelser. Planen er forsøgt holdt på et niveau, der kan løftes indenfor nuværende ramme. Ikke desto mindre er der affødte opgaver, som bør løftes i den nærmeste fremtid, såsom opdatering af varslingsystemet for vandstanden i Mølleåen og etablering af en vandløbsvagsordning.

B7 Opfølgning på vandløbsdialogmøder

Der udestår skriftlig tilbagemelding og opfølgning på de forhold, der kom frem under dialogmøderne. Hver enkel af disse opfølgninger er ikke en stor opgave, men opgaverne får grundet deres historik hurtigt en politisk opmærksomhed og der skal derfor findes en passende prioritering ift. andre lignende forhold, der er kommet til kommunen via "almindelige" henvendelser.

B8 Vandløb ved Noldevej

Der har været problemer med oversvømmelser fra vandløb/grøfter ved Noldevej. TMUs næstformand har viderebragt henvendelse fra berørte borgere. Der er sket nogle udbedringer, men sagen er ikke helt afsluttet. Der udestår evt. et møde med lodsejere og der er andre, sandsynligvis ulovlige forhold i området, som bør sagsbehandles færdige.

B9 Overskridelse af bræmme ved byggeri på Hermesvej, Padborg

En transportvirksomhed i Padborg søgte i 2017 om tilladelse til at bygge en meget stor bygning tættere ved vandløb, end regulativets arbejdsbælte tillader. Efter en del dialog og møder blev der fundet frem til en løsning, hvor arbejdsbæltet indskrænkes. Nu ser det ud til, at virksomheden har bygget væsentligt tættere på vandløbet end aftalt. Der skal igangsættes en udredning og evt. håndhævelse.

B10 Udarbejdelse af oversigt over nødvendige regulativrevisioner

Mange af regulativerne for kommunes vandløb er forældede, både hvad angår de administrative bestemmelser og hvad angår de fysiske forhold / bestemmelser.

Kommunerne har til opgave at holde regulativerne ajour, men der er ikke sket en systematisk ajourføring siden regulativerne er udarbejdet.

Der bør udarbejdes en oversigt over, hvilket revisionsbehov de forskellige regulativer har, samt i hvilken rækkefølge og med hvilket ressourcebehov, revisionen kunne gennemføres.

Revision af regulativerne vil med fordel kunne gennemføres efter vedtagelsen af et fællesregulativ (se Note A13).

Revision af regulativerne er en meget stor arbejdsopgave, som vil skulle løses over nogle år.

B11 Udarbejdelse af et digitalt datagrundlag

I hovedparten af regulativerne er der beskrevet bundkoter og bundbredder. Det vil være meget lettere at følge op på, om de faktiske forhold overholder regulativerne, når dataene er lagt ind i GIS / et fagsystem, således at de er umiddelbart tilgængelige.

De samme data kan danne udgangspunkt for maskinstyringsfiler, der kan bruges til grødeskæring med mejekurv med GPS.

Hvis udviklingen i denne retning skal drives frem, er der behov for at der afsættes både sammenhængende tid og penge til opgaven, men der er pt. ikke udarbejdet oversigt over, hvad det samlede ressourcebehov vil være.